

Ubuntu 10.04 LTS Lucid Lynx

Vũ Đỗ Quỳnh

Phụ trách Trung tâm CNF-AUF Hà Nội
Thành viên HanoiLUG và Ubuntu Việt Nam
vu.do.quynh@auf.org

Lời nói đầu

Tôi có trách nhiệm quản lý một trung tâm công nghệ thông tin để hỗ trợ cho các sinh viên và cán bộ giảng dạy và nghiên cứu tham gia các chương trình do Tổ chức đại học Pháp ngữ (AUF) tài trợ tại Hà Nội. Trung tâm này bao gồm trên 20 máy tính để bàn và khoảng một chục máy tính xách tay các loại. Tất cả các máy tính để bàn đều đã cài hệ điều hành Ubuntu 100% từ năm 2006. Trước đây chúng tôi còn hay cài máy theo dạng “dual-boot”, tức là dùng hai hệ điều hành, Ubuntu GNU/Linux và Microsoft Windows, song song với nhau. Tuy nhiên, thực hiện chủ trương dùng phần mềm có bản quyền hợp pháp, chúng tôi đã nhanh chóng chuyển sang dùng 100% Ubuntu, giống như trên 40 trung tâm công nghệ thông tin của AUF đặt trên 30 quốc gia đang phát triển thuộc Cộng đồng Pháp ngữ.

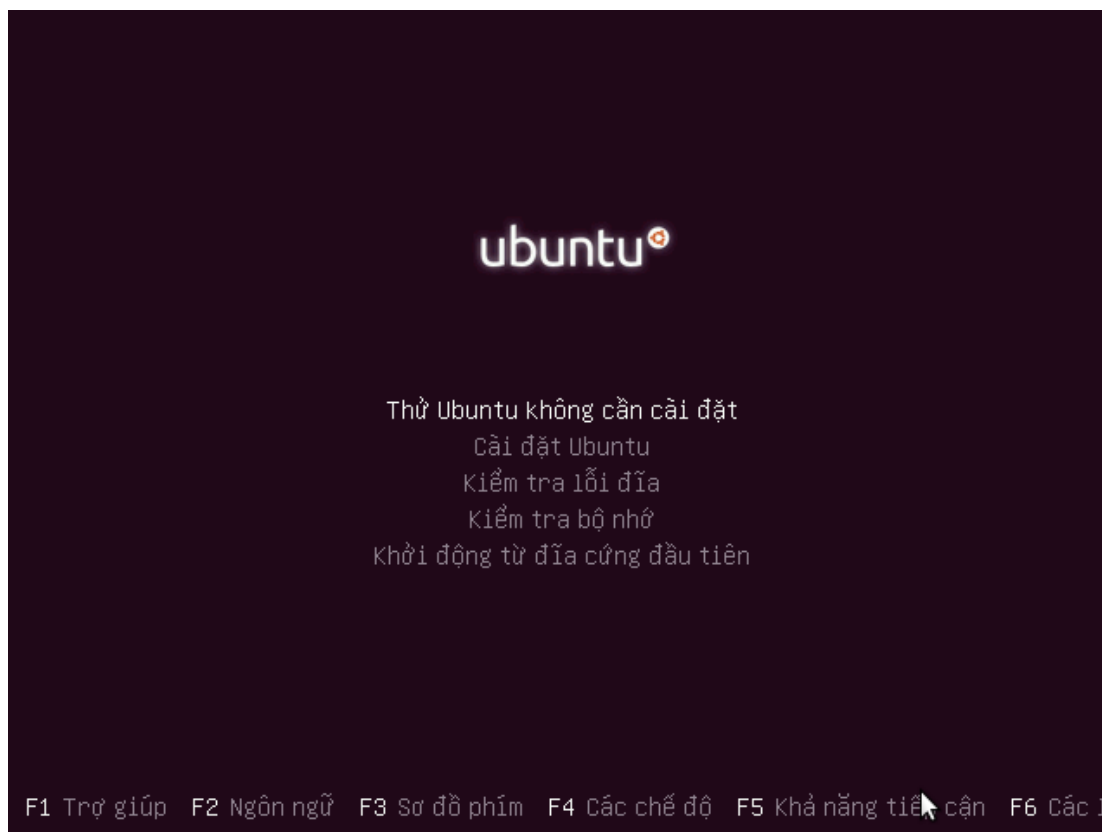
Vậy từ năm 2006 chúng tôi đã dùng các phiên bản Ubuntu 6.06 LTS “Dapper Drake”, 8.04 LTS “Hardy Heron” và 9.04 “Jaunty Jackalope” là phiên bản hiện tại đang triển khai tại trung tâm CNF Hà Nội. Tuy nhiên phiên bản mới nhất của Ubuntu, 10.04 LTS “Lucid Lynx”, mới ra hôm 29 tháng 04/2010 vừa rồi, là một phiên bản “LTS”, tức là được Ubuntu hỗ trợ gấp đôi thời gian, 3 năm cho máy tính để bàn và 5 năm cho máy tính chủ, sẽ là một ứng cử viên tốt để thay thế cho phiên bản 9.04 trong một tương lai sắp đến tại trung tâm CNF. Vì vậy chúng tôi đang cài đặt trên nhiều máy khác nhau, cả máy tính để bàn và xách tay, để đánh giá thực tế tính ổn định và thích hợp cho công việc hằng ngày của chúng tôi. Chúng tôi xin giới thiệu sau đây một số nét mới đáng ghi nhận của phiên bản Ubuntu 10.04 LTS thông qua việc dùng đĩa Live CD (i386 Desktop) cho máy tính để bàn đã tải từ internet về.

Màn hình khởi động Live CD

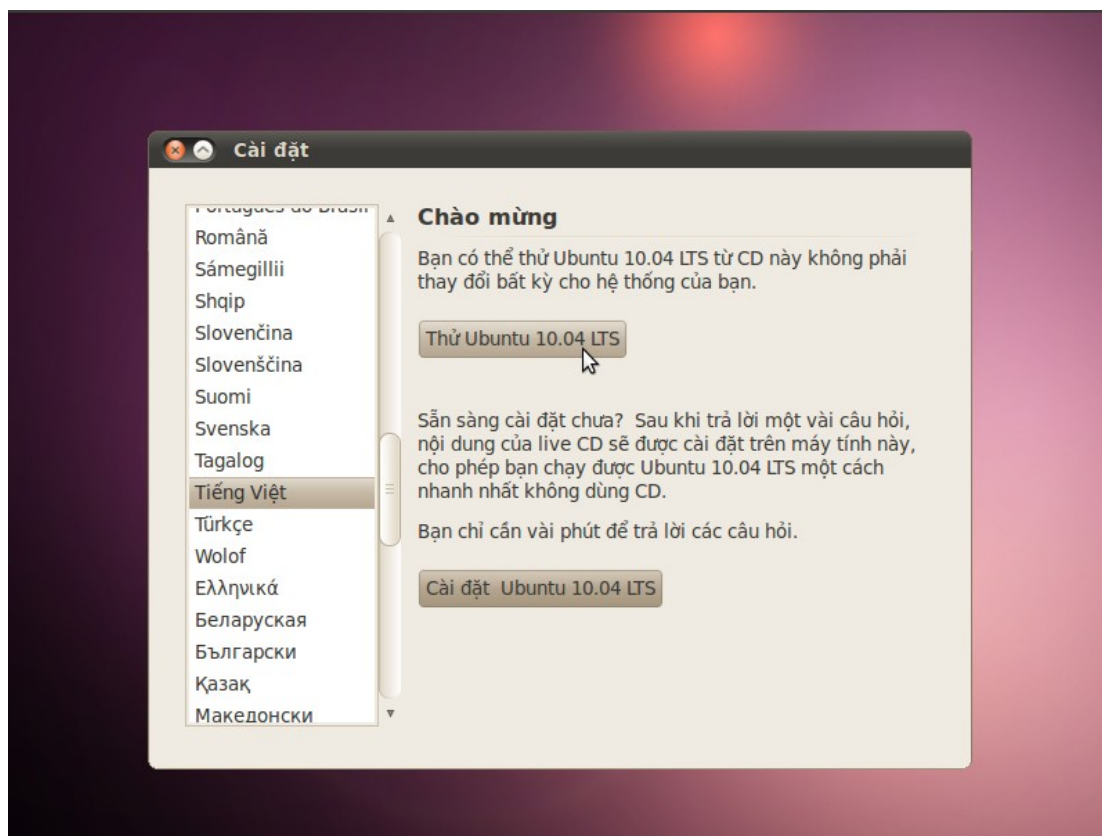
Điều mọi người cần chú ý là Ubuntu 10.04 LTS không hiện thị thực đơn “Live CD” đã quen thuộc từ trước đến phiên bản 9.10. Thay vào đó sẽ hiện thị một màn hình màu nền “cà tím”, có hai biểu tượng ở dưới màn hình, là một bàn phím và một con người.

Lúc đó, bạn cần nhấn một phím bất kỳ để hiện lên màn hình thực đơn “Live CD” quen thuộc với sự lựa chọn ngôn ngữ, thử Ubuntu hoặc cài đặt, kiểm tra đọc đĩa có bị lỗi không, kiểm tra bộ nhớ máy tính có thể gây lỗi không và các lựa chọn khác để truy cập như các hỗ trợ cho người khiếm thị (F5) và bật tắt một số chức năng và mô-đun của nhân Linux (F6) trong trường hợp khởi động máy tính bằng đĩa Live CD bị trục trặc.

Điều này là quan trọng bởi vì nếu máy tính có những phần cứng không được nhân Linux hỗ trợ tốt, người dùng thử Ubuntu có nguy cơ sẽ đứng trước một màn hình đen mà không biết phải làm gì. Vậy nếu bạn không nhấn vào bất kỳ một phím gì hết, Ubuntu sẽ tiếp tục khởi động để hiển thị một cửa sổ cài đặt.

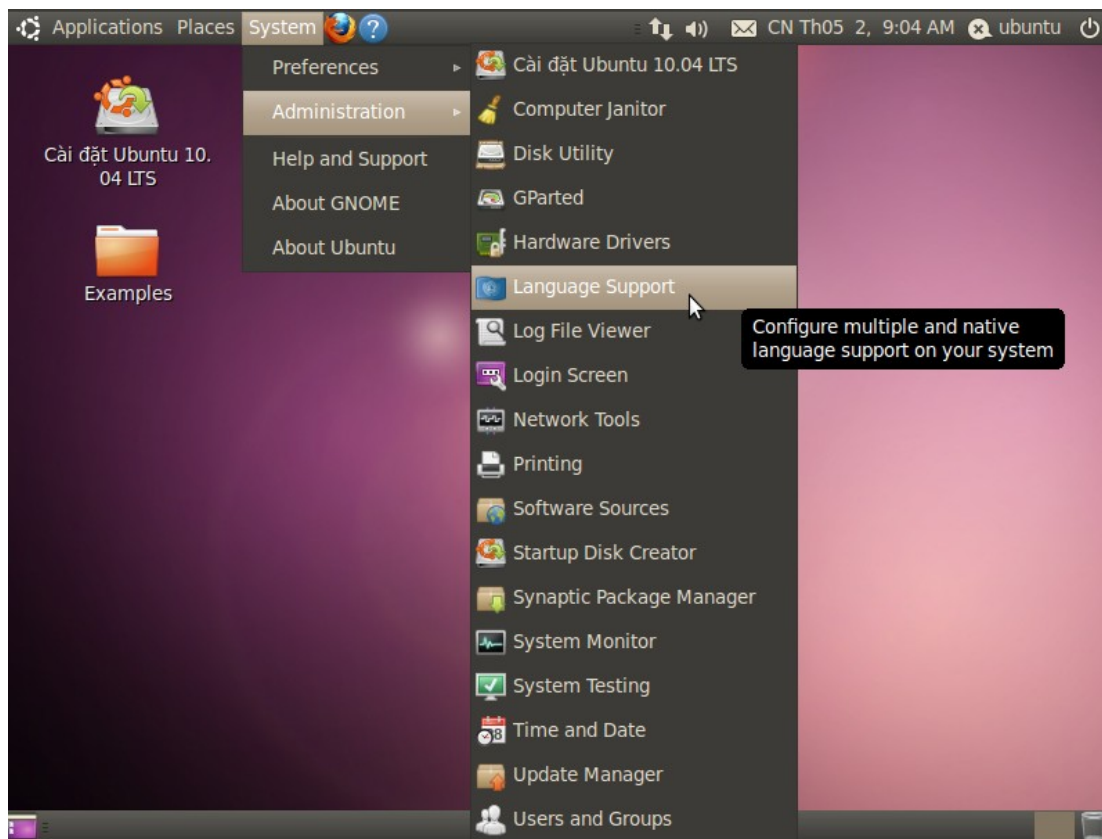
Cửa sổ đó cho phép chọn ngôn ngữ và, nếu bạn chọn tiếng Việt, bạn sẽ có những lời hướng dẫn

bằng tiếng Việt hoàn toàn. Tiếp theo, bạn có hai lựa chọn: thử Ubuntu, không đụng gì đến máy tính của bạn, tức là chạy theo chế độ “Live CD” hoặc cài đặt trực tiếp Ubuntu vào máy tính.

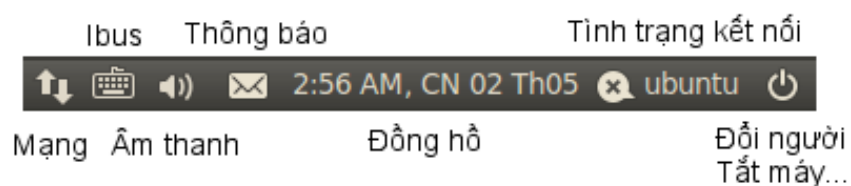
Đương nhiên, mặc dù bạn có thể đang dùng Ubuntu trên máy tính rồi, thế nhưng bạn luôn luôn phải thử mỗi phiên bản Ubuntu mới trước khi quyết định cài vào, thay thế cho phiên bản cũ hơn, kiểm tra lại mọi thiết bị được chạy tốt tránh mọi sự cố bất ngờ có thể xảy ra.

Màn hình nền Desktop

Môi trường làm việc đồ họa là GNOME 2.30, dùng các biểu tượng mới và nói chung đẹp hơn mà phiên bản 9.10 đã bắt đầu triển khai trước đây. Lần này đội phát triển Ubuntu đã thay đổi diện mạo màu nâu quen thuộc theo chủ đề “Human” (màu nâu là màu của đất, của con người dưới ánh sáng, của đất Châu Phi là cội nguồn của Ubuntu) sang một diện mạo mới có màu (cà) tím theo chủ đề là “Light”, vừa có ý nghĩa về ánh sáng cũng như về sự nhẹ nhàng. Các thanh điều khiển trên và dưới bây giờ có màu sẫm tối, rất phù hợp với nền màu tím, tạo ra một ấn tượng chung thú vị và mới mẻ. Những trình đơn hiển thị trên nền màu đen tạo ra một ấn tượng sang trọng hơn.

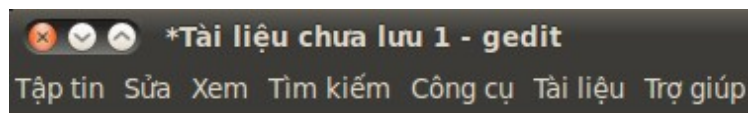

Thanh điều khiển trên có một tiết mục mới bên phải là trình đơn “Me” (Me Menu = Trình đơn Bản thân) tập trung vào một nơi việc quản lý những tài khoản trao đổi nhanh, nhắn tin và mạng xã hội như Facebook, Twitter, Flickr, Identi.ca, v.v., để bạn tiện thay đổi tình trạng kết nối của bạn như “có mặt”, “đi vắng”, “đang bận việc”, v.v.

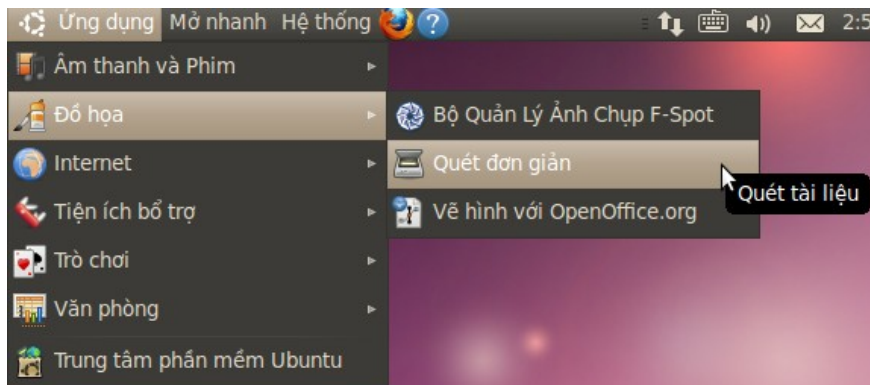
Một thay đổi nổi bật khác là vị trí các nút đóng, thu nhỏ và đổi kích thước các cửa sổ, nay đã

chuyển từ bên phải sang bên trái, giống như các cửa sổ phần mềm của hệ điều hành Mac OS X trên các máy tính của hãng Apple. Sự thay đổi này cũng đã làm nhiều người cảm thấy khó chịu, tuy nhiên theo tôi nghĩ, đây cũng chủ yếu chỉ là vấn đề thói quen thôi.

Những ứng dụng đi kèm

Về cơ bản những ứng dụng chủ yếu đi kèm theo Ubuntu là những phiên bản mới nhất như OpenOffice.org 3.2, Mozilla Firefox 3.6.3, v.v. Đáng chú ý là mục trình đơn Đồ họa nay chỉ còn 3 phần mềm đã cài mặc định. Trong đó, phần mềm đồ họa GIMP không còn sẵn do đội phát triển Ubuntu đã coi phần mềm này không thuộc loại cần dùng hàng ngày đối với những người dùng cuối và không chuyên nghiệp về đồ họa. Việc chỉnh sửa các hình ảnh có thể được đảm nhiệm bởi Bộ quản lý ảnh chụp F-Spot. Trình Xsane cho phép khai thác các máy quét hình đã được thay thế bằng trình Simple Scan (Quét đơn giản).

Trong các loại ứng dụng về âm thanh và phim, có ứng dụng mới mang tên Pitivi có thể dùng để biên soạn các đoạn phim của bạn.

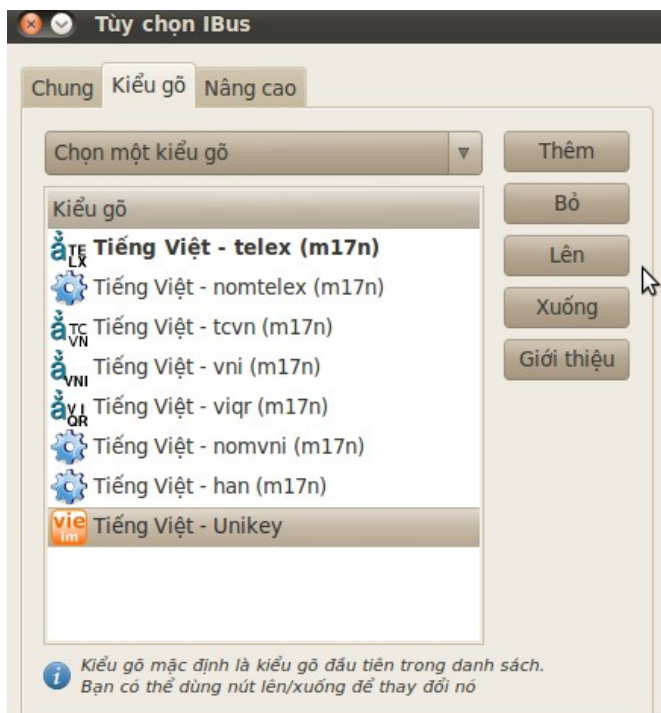

Số lượng trình trò chơi cũng đã giảm đáng kể, từ 16 loại trò chơi sẵn có trong Ubuntu 9.10, nay số trò chơi chỉ còn lại 6 trò chơi: bài chơi (2 cái), xếp gạch, xếp khối, dò mìn, Sudoku và một trò chơi mới mang tên Gbreany là một bộ trò chơi tổng hợp trên 60 loại phép thử về lô-gích, trí nhớ và trò chơi danh từ (bằng tiếng Anh).

Tuy nhiên, sau khi cài đặt Ubuntu trên máy tính xong, bạn sẽ có khả năng đi cài những phần mềm mà bạn đang thiếu thông qua Trung tâm phần mềm Ubuntu, nay đã khá hoàn hảo.

Ngôn ngữ tiếng Việt

Chúng tôi có thể nói là mức độ Việt hoá của phiên bản Ubuntu 10.04 LTS đã có nhiều tiến bộ về số lượng cũng như về chất lượng. Bước đột phá đó phải nhờ một phần cho dự án MOST¹ đã giúp đẩy mạnh những nỗ lực của Cộng đồng người Việt Nam dùng phần mềm tự do nguồn mở trong việc dịch chuẩn hoá những phần mềm tự do nguồn mở. Tuy nhiên nếu chọn thử đĩa Live CD thì sẽ vẫn thiếu các gói ngôn ngữ tiếng Việt trên đĩa CD, phải tải chúng về từ các kho phần mềm Ubuntu trên internet mới tạo ra được giao diện tiếng Việt đầy đủ. Mặt khác, nếu bạn chọn cài đặt Ubuntu bằng tiếng Việt, quá trình cài đặt gần như đã Việt hoá 100%.

Để gõ văn bản bằng tiếng Việt, giống như với phiên bản 9.10 Karmic Koala, Ubuntu Lucid Lynx dùng trình IBus đã cài mặc định trên đĩa Live CD để gõ những ký tự phức tạp và có dấu. Tuy nhiên bạn phải tải về những gói hỗ

trợ cho việc gõ tiếng ngôn ngữ cần thiết. Lần này, ngoài các gói m17n quen thuộc từ phiên bản 8.04 LTS để gõ bằng tiếng Việt, phiên bản 10.04 LTS sẽ cài thêm kiểu gõ SCIM-Unikey do Cộng đồng Ubuntu Việt Nam tạo ra và mới bổ sung vào kho phần mềm của Ubuntu.

¹ MOST có 2 ý nghĩa, là tên tiếng Anh viết tắt của Bộ Khoa học và Công nghệ của Việt Nam (Ministry of Science and Technology) đồng thời là tên tiếng Anh viết tắt của dự án Mandatory Open-source Software Translation, là một dự án của cộng đồng đã nhận tiền của Bộ KH&CN để hoàn chỉnh sự Việt hoá của OpenOffice.org và Ubuntu. Xem thêm thông tin tại trang web <http://du-an-most.hanoilug.org/>.

Tốc độ và tính ổn định

Có lẽ việc cài đặt GNU/Linux chưa bao giờ dễ và đơn giản khi cài đặt Ubuntu 10.04 LTS, cái đó với điều kiện đương nhiên là nhân Linux 2.6.32 nhận ra tốt tất cả những thiết bị phần cứng của máy tính. Vì vậy, tất cả các máy tính để bàn tại trung tâm CNF của chúng tôi đều cài đặt Ubuntu Lucid Lynx tốt, không có một vấn đề gì hết.

Khởi động máy tính và tắt máy tính thực hiện rất nhanh trừ khi những lần mà hệ thống tiến hành kiểm tra ổ đĩa cứng theo định kỳ (mỗi 30 lần khởi động máy). Tuy nhiên, tốc độ khởi động nhanh chậm cũng phụ thuộc về cấu hình từng máy tính. Với một máy tính để bàn bình thường (Pentium dual core 2,2 Ghz, 1 GB RAM), khởi động đến màn hình đăng nhập tốn khoảng 20-25 giây (sau khi đã cài Ubuntu vào ổ cứng), và thời gian từ khi đã nạp mật khẩu đăng nhập đến màn hình làm việc cò ngắn hơn nữa, độ khoảng 15 giây.

Kết luận

Giao diện tiếng Việt càng ngày càng hoàn chỉnh, sự phát triển không ngừng của một cộng đồng người dùng ở Việt Nam, sự miễn nhiệm gần như tuyệt đối đối với các loại phần mềm gây hại mà đang làm khổ những người dùng hệ điều hành Microsoft Windows, giấy phép bản quyền giao cho người dùng những quyền tự do cơ bản nhất là sao chép, cài đặt, sửa đổi và phân phối lại hợp pháp, làm hệ điều hành Ubuntu 10.04 LTS, Lucid Lynx, trở thành một giải pháp tin học phổ thông phù hợp với người dùng máy tính hàng ngày ở Việt Nam, kể cả cho những người chuyên nghiệp nữa, đảm bảo lợi ích kinh tế (miễn phí), tôn trọng pháp luật (không vi phạm sở hữu trí tuệ) và tinh thần đạo đức (bỏ thói quen ăn cắp phần mềm và bê khoá phần mềm).

Phủ lục

Những máy tính xách tay mà tác giả đã cài đặt Ubuntu 10.04 LTS thành công 100%: Acer Travelmate 2420, Acer Aspire 3680, Acer Aspire One 110, Acer Travelmate 4730.

Một số trang web hữu ích:

Trang web của Ubuntu: <http://www.ubuntu.com/>

Trang web của cộng đồng Ubuntu Việt Nam: <http://www.ubuntu-vn.org/>

Trang web của dự án MOST: <http://du-an-most.hanoilug.org/>

Trang web của nhóm HanoiLUG: <http://wiki.hanoilug.org/>

Ảnh con mèo Lynx : <http://blog.minabta.com/wp-content/uploads/2009/09/lynx.jpg>

Tài liệu này phân phối theo giấy phép Creative Commons 3.0².

² <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/vn/>